

Csak egy tollvonás?

**Közgyűjtemények összevonásának és
szétválasztásának módszertani és műszaki problémái
esettanulmányok alapján**

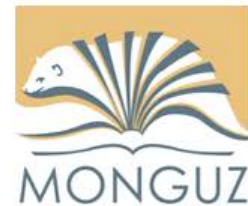
Új intézmények létrejötte

- Leválasztással kialakított új gyűjtemények
- Összevonással / beolvasztással kialakított közgyűjtemény
 - *Könyvtári hálózat kialakítása Hódmezővásárhelyen*
 - A debreceni megyei (Méliusz) és városi (DBVK) könyvtár adatbázisának összevonása

Az átszervezések technikai vonzatai

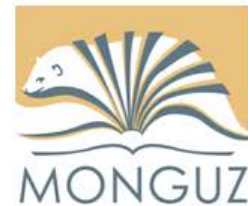
- Új műszaki infrastruktúra megteremtése mindkét esetben
- Meglévő, jó pár évtizede épülő adatbázisokkal zsonglőrködés
- új könyvtárat kiszolgáló IKR kialakítása
- Ez járhat rendszer cseréjével is, de nem ez a cél – ekkor „sima” konverzió
- Forrásrendszer / célrendszer azonossága esetén:
 - A régi-megszokott rendszer biztonság tudata
 - A forrás/cél ismerete nagyon pontos/precíz átvitelt tesz lehetővé
 - Nem csak adatmozgatás, hanem funkció átvitel is.

Az IKR-t érintő általános megfontolások

- Tárgyszavak és szerzői nevek harmonizációja (eltérő gyűjtőkör esetén hangsúlyos)
- Feldolgozási mélység / konvenciók különbsége
- Rekordkapcsolatok mozgatása
- Megváltozott intézményi struktúra tükrözése példány szinten
- Van-e kölcsönzési rendszer
- Van-e egyéb szerzeményezési / periodika rendszer
- Formátumok
 - HUNMARC / MARC21
 - xml, csv

Új adatbázis kialakítása szeparáció által

- rekordok leválogatása, többnyire lelőhely, vagy létrehozó-módosító intézmény alapján. (betöltés után: példány törlés)
- bibliográfiai kapcsolatok egyben tartása (kérdés persze milyen szintig?)
- strukturált tárgyszó rendszer esetén figyelni kell a struktúra egészének vagy részének átmozgatására. (egyeztetés)
- strukturált névtér, itt hasonlóképpen kell eljárni. Célszerű az eredeti rekordazonosító alapján építeni a kapcsolatot, és nem karakteres azonosság alapján.
- Ha vannak olvasók és megfoghatóak, azt is visszük
- Kölcsönzések: listákkal támogatott felületi átvezetés javasolt. (párhuzamos munka)

Könyvtári hálózat kialakítása

Hódmezővásárhely

- Könyvtári *Informatikai Együttműködés 2000-től, 12 különböző típusú könyvtárral* (iskolai, múzeumi, levéltári, mezőgazdasági szakkönyvtár).
- Az együttműködés céljai:
 - Kistérségi lelőhely adatbázis építése: Tinlib -> Huntéka (egységes feltárási szempontok alapján MOKKA kompatibilis közös adatbázis)
 - Kistérségi elektronikus könyvtár - helyismereti vonatkozású
 - dokumentumok szolgáltatása – JaDoX
 - Kistérségi közhasznú adatbázis építése - közhasznú, közéleti információk átadása – saját fejlesztés -> Portál24
- Szakmai irányítás, technikai segítség, betanítás: NLVK
- Az együttműködő tagok feldolgozása közös IKR-ben, közös adatbázisban, megkülönböztetés lelőhely / vonalkód szinten (kivétel: két tag Corvina – közös online lekérdezés)

Pályázat - TIOP -1.2.3.-11/1-2012-0207

- TÁMOP / TIOP pályázati támogatás -> a kistérség további városi és iskolai könyvtárainak bevonása az együttműködésbe: 17 tagkönyvtár
- 2013-ban a TIOP -1.2.3.-11/1-2012-0207 pályázatnak köszönhető fejlesztések:
 - Minden tagkönyvtár külön adatbázist kapott, kivétel közművelődési intézmények: múzeum, könyvtár, levéltár
 - Iskolai könyvtárak: Huntéka -> Iskolatéka (katalogizálási és kölcsönzési modulok beszerzése)
 - Külön rendszerekből jövő állományok konverziója (pl. Szirén)
 - A közművelődési adatbázisból a tagkönyvtárak adatainak törlése
 - Közös kistérségi szintű on-line katalógus felületének megújulása
 - A tagkönyvtárak adatbázisai fizikailag továbbra is az NLVK szerverén - távfelügyelettel
 - Informatikai eszközfejlesztés

Hódmezővásárhelyi együttműködés

- Közművelődési intézmények
 - Németh László Városi Könyvtár
 - Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ
 - Csongrád Megyei Levéltár Hódmezővásárhelyi Levéltára
- Általános iskolák könyvtárai
 - Liszt Ferenc Ének-Zenei Általános Iskola
 - Szent István Általános Iskola
 - Varga Tamás Általános Iskola
- Középiskolák könyvtárai
 - Bethlen Gábor Református Gimnázium
 - HISZK Eötvös József Székhelyintézmény
 - HISZK Kalmár Zsigmond Tagintézmény
 - Németh László Gimnázium és Általános Iskola
- Felsőoktatási intézmények könyvtárai
 - Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Kar Könyvtár
 - Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola
- Kollégium
 - Vásárhelyi Cseresnyés Kollégium
- Kistérségi Könyvtárak
 - Mártély és Székkutas
 - Keller Lajos Városi Könyvtár, Mindszent

Technikai kivitelezés – önálló iskolai adatbázisok kialakítása

- Tipikus szeletelés: példány lelőhelye alapján – nehezítés: lelőhely változatok
- Bibliográfia kapcsolatok együttmozgatása
- Authority állomány struktúra nélküli – bibliográfiai rekordok felől épül
- Olvasók nincsenek
- kölcsönzés általi érintettség ellenőrzése (nem volt)
- Bevonszolt idegen példányok törlése
- Német László gimnázium – két felől: NLVK huntéka és saját Szirén
- NLVK adatbázisának letisztázása (példány felől indulva, „üresen” maradó bibliográfiai rekordok is)

Az együttműködés hozadéka

- Közös gondolkodás és válaszadás a kulturális kihívásokra
- Magasabb színvonalú munka

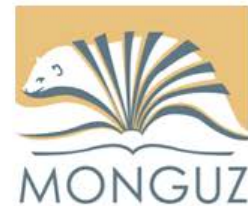
Összevonások vélt-valós okai

- Pénzügyi megfontolás – nagyon hosszú távra vetítve. (rövid távon gyakorlatban pénznyelő)
- Racionalizálás – évtizedek óta meglévő gondolat
 - Fióknyi tanulmányok
 - Politikai, gazdasági vonatkozások érvényesülnek
 - Fizikai adottságok megléte (épületek)
- magasabb szintű szolgáltatás kiépítésének lehetősége - szép gondolat – nem valós cél
 - Megyei feladat: helytörténeti részleg. Városiban meglévő helytörténeti fotótár integrálása közös digitalizálás, MANDA
 - ODR szolgáltatás (megyeis feladat) – kiterjesztése az egykori városi fiókkönyvtárakra

Intézményi összevonások alapja

- **Törvényi (közigazgatási) változás**
 - *2012. október 8 - 1997. évi 140. törvény módosításának elfogadása (152.tv.). Hatálybalépés: 2013 január 1.*
 - *a megyei könyvtárak a megyeszékhely fenntartásába kerültek - a város lett a fenntartó*
 - *gyakorlatban: párhuzamosság elkerülése érdekében városi könyvtár ezzel megszűnt és beolvadt a megyeibe*
 - *Törvényileg nem összeolvadás, hanem beolvasztás 2012. december 31*
 - *Szakmai szempontok alapján elért egyenrangúság, ami a helyettesek és osztályvezetők személyében is tükröződik*

A szervezeti összevonás általános problémái

- bizonytalanság a jövőt illetően (személyes)
- Kettős funkciók összehangolása
- félelem az veszteségtől (eddigi eredmények, munkák)
- új célok hiánya
- „városi” és „megyei”, a „nálunk” és „nálatok” megkülönböztetés
 - **A városiak véleménye:** a mi szolgáltatásaink olvasó közeliek, személyesek – a megyei szolgáltatása távolságtartó
 - **A megyeiek véleménye:** nálunk az információtechnológia mindig megújul, az olvasó kényelme érdekében – a városi informatikában elmaradt.

[Debreceni Egyetem Kommunikációs tanszéke által készített felmérésből]

Milyen legyen az új katalógus?

- *Mi lesz az eddigi munkámmal? Miért a másiké marad meg? A miénk a jó, a tietek nem! Stb*
 - Széleskörű megbeszélés - mindenkinek a véleménye fontos!
 - Kompromisszumok elvárása mindkét féltől
 - alternatív megoldási lehetőségek körbejárása
 - döntési szakasz kitolása
 - közös távlati célok meghatározása

Esettanulmány az összevonásra: Méliusz & DBVK - előzmények 1.

- DBVK
 - *központi könyvtár nélküli **fiókkönyvtárhálózat**,
központosított ellátással*
 - *SRLIB-es katalógus pontos és minőségi adatokkal –
raktári cédulák alapján*
 - *Nincs gépi kölcsönzés, nincs státusz információ*
 - Tartalmi minőségi szempontok hangsúlyosabbak
 - Fiókkönyvtári hálózatban infrastruktúra kiépítése mindenütt
 - Vezetői hozzáállás
 - *2011: Srlib-> Huntéka: **katalógus** modul*
 - *Utómunkálatok, egységesítések folyamatosan*

Esettanulmány az összevonásra: Méliusz & DBVK - előzmények 2.

- Méliusz
 - Gépesítés kezdeti stádiumban csak kölcsönzési rendszer (1989-től)
 - Kölcsönzési rendszer -> Srlib (retrospektív konverzió, 1997: cédulakatalógus lezárása, Srlib: katalogizáló, kölcsönző, leltár modulokkal)
 - Srlib -> Slib (marcos változata)
 - 2011: Slib -> Huntéka: ***katalógus, kölcsönző és periodika*** modulok

Esettanulmány az összevonásra: Méliusz & DBVK - előzmények 3.

- Kiinduló helyzet:
 - Mindkét helyen huntéka – DBVK-ban csak katalógus
 - Méliusz: csaknem 100%-os feldolgozottság – gépi kölcsönzés
 - Állomány összevonás: fizikai beköltözés a központi könyvtár épületébe – DBVK-s zenei gyűjtemény – helyi DVD,művészeti anyag egybeolvasztása
 - Átmeneti megoldás: vegyes manuális és gépi kölcsönzés, összetöltésig már nem indul el a DBVK-s anyag gépi kölcsönzése

IKR összevonással kapcsolatos általános megfontolások

- authority kérdések:
 - tárgyszavak? különtartása vagy egybeöntése?
 - szerzők – írásmódozatai
- standardtól eltérő export! (pl információhordozó)
- Teljes állomány – duplumszűrés?
- bibliográfiai kapcsolattal rendelkező állományrész sorsa.
- automatikus vagy kézi duplumszűrés?
 - egyeztetett kulcs alapján
- lehet számítani leltári szám / vonalkód / olvasói azonosító átfedésre

Összevonás előkészítése

- *szervezeti változás: közös gyűjteményszervezési osztály*
- A két hunteka összefésüléséig párhuzamos adatbázis építés, felemásság csak itt:
 - *a 2013-as beszerzésű kották és zenei hangzó dokumentumok a városi adatbázisába – a speciális mezők és keresési lehetőségek miatt*
 - *a könyvek, hangoskönyvek, DVD-filmek méliusz katalógusába*
- Összefésülés egyeztetése az IKR fejlesztőkkel
- Mindenki megkapta a másik adatbázis kliensét is (eleinte egyoldalú érdeklődés)
 - Alap a megyei könyvtár rekordja
 - Duplum esetén a városi könyvtár rekordja eldobásra kerül, példány információ átkötésre kerül
 - Ha nincs duplum, és nem kapcsolatos, egy-az-egyben átkerül

És a valóság Méliusz & DBVK - előkészületek

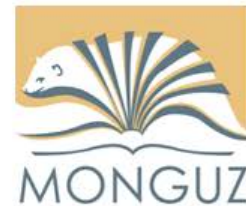
- Egyeztetések még a tesztadatbázis elkészülte előtt:
 - Kapcsolatos rekordok és zenei gyűjtemény nem vesznek részt a duplum szűrésben
- Tárgyszavak:
 - Méliusz: nem strukturált, de épített tárgyszó rendszer
 - DBVK: importált rekordokkal bekerülő véletlenszerű tárgyszavak, ezek a DBVK bibliográfiai rekordjai felől beépülnek
- névváltozatos szerzők külön authorityként való betöltése
 - Eltérő utalozási szokás
 - Eltérő adattartalom a rendszónál
- Közös intézményi infrastruktúra tükrözése példány szinten – gyűjtemény összevonások jelennek itt meg
- Összetöltés három lépésben:
 - Kapcsolatosak (63803)
 - Zenei gyűjtemény (13123)
 - „Sima” állományrész (85621)

És a valóság Méliusz & DBVK kivitelezés

- Tesztadatbázis ellenőrzése – visszajelzések
 - **Dokumentumtípusok beállítása**
 - Információhordozók összehangolása (hangoskönyv)
 - Példánybesorolások összehangolása (a már kölcsönzéssel bíró megyei árnyaltabb besorolásainak átvétele)
 - Példányállapot
 - Szakozási különbségek szakjel / cutter (Nemere István)
- Korábbról megmaradt hibák javítása
 - Eredeti cím mögött lévő nyelv megjelölés
 - Duplumszűrés előkészítéseképpen a megyei rekordok címkezelése
- Leltári szám azonosságok kezelése postfixel **237380-VK**
 - (vonalkód azonosság nem volt – számtartomány megosztása még az integráció felvetődésekor megtörtént)
- Tesztadatbázis I.
- Tesztadatbázis II. részleges probléma centrikus létrehozás

Kézi duplumszűrés: „LEGO” művelet

- Kézi behasonlítás:
 - a) ha van ISBN: 020a + 260c (cop. nélkül)
 - b) ha nincs ISBN: 245a + 260c (cop. nélkül)
- Azonosság esetén – két csoport:
 - információhordozó alapján – DVD-k: eminens rekord a bejövő rekord (DBVK) de(!) 856\$u URL cím a bent lévő rekordról (Méliusz) átkötendő [oka: 100:rendező; 700: egyéb közreműködő]
 - Mindenhol ami NEM DVD: dbvk-ról kötjük át a PÉLDÁNYOKAT ÉS a SZERZŐKET (100,700,600) (eredeti szerző nevek lekötendő) [mert a DBVK kronologikus és foglalkozás kiegészítőt is használja:
Nagy László (költő), Nagy László (történész), Nagy László (pedagógus szakíró)]
- közös lelőhely / gyűjtemény struktúra kialakítása.

Nagy László

Megvei: Nagy László – egyetlen névrekord

I

	100_a	100_j	100_c	100_d
1.	Nagy	László		

Városi: Nagy László - 6 különböző névrekord megkülönböztetőikkel:

	100_a	100_j	100_c	100_d
1.	Nagy	László		
2.	Nagy	László		1920-
3.	Nagy	László	költő	1925-1978
4.	Nagy	László		1931-1994
5.	Nagy	László	történész	1927-
6.	Nagy	László		1857-1931

Duplumszűrés => egyezés esetén: az eddig 6 féle Nagy László 1-féle lenne
ha nincs egyezés: akkor megtartaná a különböző személyeket

Eredmény: meglévő kapcsolat elvesztése (ha duplum), ua. szerzőhöz tartozó bibl. rekordok különböző szerzői névhez kapcsolódnak (ha nem duplum). Mindez az I. tesztadatbázis alapján derül ki!

MARC	<u>Méliusz</u>		Új-adatbázis		DBVK
100_a	Nagy		Nagy	<-	Nagy
100_j	László		László	<-	László
100_c			költő	<-	költő
100_d			1925-1978	<-	1925-1978
245_a	Csodafiú-szarvas	->	Csodafiú-szarvas		Csodafiú-szarvas
245_b					versek
260_a	Budapest	->	Budapest		Budapest
260_b	Móra	->	Móra		Móra
260_c	1977	->	1977		1977
300_a	123.p.	->	123.p.		123.p.
300_b	III.	->	III.		III.
300_c	22-cm	->	22-cm		22-cm
500_a	Versek	->	Versek		
700_4	Utószó		Utószó	<-	Utószó
700_a	<u>Pomogáts</u>		<u>Pomogáts</u>	<-	<u>Pomogáts</u>
700_d			1934-	<-	1934-
700_j	Béla		Béla	<-	Béla
700_4	III.		III.	<-	III.
700_a	Kass		Kass	<-	Kass
700_d			1927-2010	<-	1927-2010
700_j	János		János	<-	János

És a valóság Méliusz & DBVK a folyamat

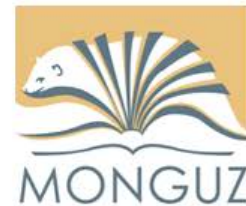
- *Méliusz:*
 - kölcsönzési szünet szombattól szerdáig
 - Opac előjegyzési, hosszabbítási korlátozás
- DBVK:
 - Csütörtök estétől nincs feldolgozás
- Új, összevont katalógus: szerda reggeltől
 - Villám ellenőrzések
 - Csütörtök 10 óra szokásos indulás: kölcsönzés, opac funkciók

És a valóság Méliusz & DBVK tapasztalatok, utómunkálatok

- Korábbi feldolgozási konvencióból eredő egységesítések - *kronológiai és/vagy foglalkozás kiegészítő nélküli nevek*
- *Duplum ellenőrzés hibái (elenyésző, de tanulságos)*
 - *cím és kiadás év azonos, DE a dokumentum típus és az információhordozó különböző volt*
 - *cím és kiadás év azonos, DE a dokumentum analitikájához került át a példány*
- Kapcsolatos rekordok példányainak átkötése
 - Aprólékos nagy figyelmet igénylő munka
 - Problémás terület: többkötetes / vagy sorozat? Melyik a helyes?
- OPAC beállítások, felületi funkciók (keresések, űrlapbeállítások, leltári szám kiosztás)

Intézményi integráció jövője

- Közismert összevonások:
 - „csak” adatbázis integráció: Méliusz KSZR
 - Szépművészeti Múzeum / Nemzeti Galéria
 - Győr-sopron megyei és városi könyvtár
- Közeli jövő is küszöbön áll már:
 - különböző típusú közgyűjtemények integrációja
múzeum / könyvtár / levéltár

Köszönjük megtisztelő figyelmüket!!!

Lengyel Monika
Szepesi Judit
Várterész Celilia

Imoni@monguz.hu
szjutka@nlvk.hu
varteresz.cecilia@meliusz.hu